

Editor-in-chief's Note

Central Eurasia has become a focal point of change in regional and global politics. The Soviet Union's dissolution reshaped Central Asia and the South Caucasus. Today, the region is undergoing another major shift, prompted by the Ukraine conflict, China's growing influence, evolving Russian policies, Turkey's regional initiatives, developments in Afghanistan, conflicts in the South Caucasus, and competition over energy, trade, and transport routes.

The first issue of *Central Eurasian Studies* (2026), published by the University of Tehran, provides a valuable overview of these changes. It includes 15 articles covering Chinese and Russian influence, Afghanistan, Iran's economic ties with Central Eurasia, Russian foreign policy, Turkey, Kazakhstan, the South Caucasus, and regional geopolitics and geoeconomics. Collectively, these studies highlight that Central Eurasia is best viewed as a connected regional system rather than a series of isolated national areas. One of the most significant transformations in Central Eurasia is the decline of the idea that Russian influence alone can explain regional politics. Russia remains an important security and political actor, but China, Turkey, the European Union and other external powers have expanded their presence.

The opening article, "Influence in Target Regions: A Comparison of the Chinese and Russian Worlds," highlights this shift. Traditionally, Russian influence relied on historical ties, political systems, security alliances, and military power. Conversely, China has increasingly concentrated on trade, investments, infrastructure, energy, and connectivity. The rivalry between Moscow and Beijing extends beyond traditional geopolitics and involves distinct methods of exerting influence. The Ukraine conflict has sped up this trend, leading Central Asian countries to diversify their international partnerships. Countries such as Kazakhstan seek to maintain strong relations with Russia while expanding their economic and political links with China, Europe, and Turkey. Adopting a multi-vector foreign policy is now crucial, not only for diplomatic reasons but also to boost strategic independence.

Two articles in this issue examine Afghanistan: one on "Afghanistan's Electricity Policy-Making (2003–2023)" and another discussing "The Logic of Change and Continuity in Afghanistan's Neighborhood Policy toward Iran" (JCEP). These studies highlight that Afghanistan's situation cannot be understood only in terms of security. It is equally essential to consider energy infrastructure, governance capacity, economic development, and relations with neighboring countries. The energy issue is particularly significant. Building sustainable electricity infrastructure is essential for Afghanistan's economic development and social stability. Additionally, Afghanistan's relationships with Iran and other neighboring countries are shaped by domestic politics, economic interests, and regional rivalries. Afghanistan is playing a growing role in regional connectivity talks. Regional stability can boost trade, investment, and transportation, while instability can create security threats, humanitarian concerns, and economic challenges for neighboring nations.

The article “Assessing Trade Governance and Trade Facilitation between Iran and Central Eurasian Countries” is especially pertinent to Iran’s role in the region (JCEP). Iran has a significant geographical advantage because it links Central Asia to the Persian Gulf and international maritime routes. However, geography alone does not automatically confer economic power. Effective customs procedures, infrastructure, trade facilitation and stable economic institutions are necessary to convert geographical location into a strategic economic advantage. This issue is growing in significance as Central Asian nations and external powers create alternative transport routes and corridors. Consequently, competition in Eurasia extends beyond military or political influence, focusing more on markets, energy infrastructure, transport routes, and economic links.

The South Caucasus remains a crucial region undergoing significant changes. The articles “Modeling the Contexts of the Expansion and Intensification of Conflict in the South Caucasus” and “Iran’s Threat Perception of Turkey: From the Second Nagorno-Karabakh War to the Fall of Bashar al-Assad” analyze this shifting security landscape. The 2020 Nagorno-Karabakh war, Turkey’s growing role, changes in Russia’s regional position, and greater European engagement have altered the balance of power. These developments matter especially for Iran because its northern border security, relations with Azerbaijan and Armenia, interactions with Turkey, Russia’s regional influence, and new transport routes are closely connected. The South Caucasus should be seen not just as a local conflict area but as an element of a larger shift in the Eurasian regional order.

Articles on Iranian perspectives on Iran-Russia relations, Russian foreign policy in the Persian Gulf after the Ukraine crisis, and the effects of sanctions on Iran-Russia economic ties suggest that Russian foreign policy should be analyzed beyond the post-Soviet space. The Ukraine conflict has prompted Moscow to strengthen its relationships with China, Iran, Central Asian countries, and other non-Western allies. However, Iran-Russia relations should not be seen merely as an alliance. Although they share important interests in some areas, they also have differing goals and might compete in certain fields. This underscores the importance of Iran adopting a balanced regional strategy: working with Russia and China presents significant opportunities, but Iran should also stay open to partnerships with other regional and global actors. The article examining the impact of the Russia-Ukraine war on Turkey’s economy and Kazakhstan’s multi-vector foreign policy indicates that regional countries are becoming more active participants, rather than passive onlookers, in great-power rivalries. Turkey seeks to leverage its strategic position at the intersection of Europe, Russia, the Caucasus, Central Asia, and the Middle East to enhance its regional influence. Likewise, Kazakhstan pursues a similar strategy, maintaining strong relations with Russia while strengthening ties with China, Europe, and other nations. These examples show that Central Asian and regional nations are increasingly seeking to turn great-power rivalry into opportunities for economic development and for greater strategic autonomy.

The article titled “The Impact of New Trends in the Geoeconomics of Central Eurasia on the Formation of Greater Central Asia” provides a wider outlook on these trends. Today, energy, trade, railway networks, ports, investments, and digital connectivity increasingly influence regional power, competing with traditional military strength. The idea of a “Greater Central Asia” emphasizes the expanding connections among Central Asia, Afghanistan, the South Caucasus, the Caspian Sea, and southern transportation corridors. As a result, conventional geographic boundaries are becoming less relevant, with networks of trade, infrastructure, and connectivity shaping a new regional landscape of competition and collaboration.

This issue of Central Eurasian Studies portrays a region moving from a predominantly Russia-centred order towards a more complex, competitive and multipolar environment. Russia remains an important security actor, China is expanding its economic influence, Turkey is becoming more active across the Caucasus and Central Asia, and regional states are adopting multi-vector strategies to increase their autonomy. The collection also shows that geopolitics and geoeconomics can no longer be separated. Energy, trade, security, connectivity, governance, soft power and strategic narratives increasingly form a single field of regional competition. For Iran, the central lesson is clear: geographical location can become genuine strategic power only when supported by effective economic governance, infrastructure, trade facilitation, and active, balanced regional diplomacy.

Elaheh Koolae

Editor-in-chief

Journal of Central Eurasia Studies

منطقه اوراسیای مرکزی به یکی از مهم‌ترین عرصه‌های تحولات در نظم منطقه‌ای و بین‌المللی تبدیل شده است. فروپاشی اتحاد شوروی، که ابتدا زمینه‌ساز شکل‌گیری دولت‌های مستقل و نظم جدید در آسیای مرکزی و قفقاز شد، با رقابت قدرت‌های بزرگ، جنگ اوکراین، تحولات افغانستان و درگیری‌های قفقاز جنوبی، موضوع راه‌گذرهای حمل‌ونقل را در هم آمیخته است. این شماره مجله «مطالعات اوراسیای مرکزی» تصاویری از این تحولات را نشان می‌دهد. مجموعه مقاله‌های این شماره بازتابی از روندهای تحول در اوراسیای مرکزی است. روسیه همچنان قدرت مهم امنیتی و سیاسی این منطقه است، اما حضور فزاینده چین، ترکیه، اتحادیه اروپا و دیگر بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، به شکل‌گیری محیطی چندمرکزی منجر شده است. مقاله «نفوذ در مناطق هدف: مقایسه جهان چینی و روسی» در ابتدای شماره، به همین تحول اساسی توجه دارد. در حالی که روسیه بر میراث تاریخی، روابط سیاسی، پیوندهای امنیتی و توان نظامی تکیه دارد، چین از تجارت، سرمایه‌گذاری، زیرساخت‌ها، انرژی و اتصال‌پذیری برای گسترش نفوذ خود استفاده می‌کند. بنابراین رقابت روسیه و چین در این منطقه تنها ژئوپلیتیکی نیست، بلکه در مورد شیوه‌های مختلف تولید و اعمال قدرت است. جنگ اوکراین این روند را تشدید کرده است. کشورهای آسیای مرکزی با حفظ روابط خود با روسیه، می‌کوشند وابستگی خود را به این کشور کاهش دهند و روابط خود را با چین، اروپا، ترکیه و دیگر کشورهای توسعه دهند. سیاست خارجی موازنه‌گرای این کشورها برای افزایش استقلال و قدرت چانه‌زنی آنها دنبال می‌شود.

دو مقاله در مورد افغانستان، یعنی «سیاست‌گذاری نیروی برق افغانستان (۲۰۰۳ تا ۲۰۲۳)» و «منطق تغییر و تداوم سیاست همسایگی افغانستان در برابر ایران»، توجه را از نگاه تنها امنیتی به مسائل حکمرانی، توسعه و روابط منطقه‌ای افغانستان تغییر می‌دهد. افغانستان بدون زیرساخت‌های پایدار انرژی نمی‌تواند توسعه اقتصادی و ثبات اجتماعی خود را تقویت کند. همچنین روابط افغانستان با همه همسایگان، زیر تأثیر تغییرهای داخلی، نیازهای اقتصادی و رقابت قدرت‌های منطقه‌ای قرار دارد. از این دیدگاه، افغانستان بخشی از مسئله بزرگ‌تر ارتباط‌های منطقه‌ای است. ثبات در افغانستان می‌تواند فرصت‌هایی برای تجارت و حمل و نقل ایجاد کند، در حالی که بی‌ثباتی این کشور می‌تواند پیامدهای امنیتی، اقتصادی و انسانی برای همسایگان داشته باشد. یکی از مقاله‌های این شماره، «سنجش حکمرانی تجاری و آسان‌سازی تجارت ایران با کشورهای اوراسیا مرکزی»، نقش ایران در منطقه را از سطح ژئوپلیتیک به سطح حکمرانی اقتصادی و ظرفیت واقعی استفاده از موقعیت جغرافیایی کشور انتقال می‌دهد. ایران در موقعیتی است که می‌تواند ارتباط آسیای مرکزی با خلیج فارس و آب‌های آزاد را فراهم کند. ولی موقعیت جغرافیایی به‌تنهایی برتری ایجاد نمی‌کند. توسعه زیرساخت، کاهش موانع تجاری، تسهیل گمرکی و ایجاد سازوکارهای پایدار همکاری اقتصادی، شرط تبدیل جغرافیای یک کشور به قدرت اقتصادی است. کشورهای منطقه در پی گسترش مسیرهای جایگزین ترانزیت هستند. بنابراین رقابت برای نقش‌آفرینی در اوراسیای مرکزی، با مسائل امنیتی، رقابتی برای ایجاد راه‌گذرها، بازار، شبکه‌های انرژی و اتصال اقتصادی همراه است.

تحولات قفقاز جنوبی در این شماره جایگاه مهمی دارد. مقاله «الگوسازی زمینه‌های گسترش و افزایش درگیری در منطقه قفقاز جنوبی» در کنار مقاله «ادراک تهدید ایران از ترکیه: از جنگ دوم قره‌باغ تا سقوط بشار اسد» نشان می‌دهد که محیط امنیتی قفقاز دیگر محیط پیش از جنگ دوم قره‌باغ نیست. جنگ سال ۲۰۲۰ در قره‌باغ، افزایش نقش ترکیه، تغییر جایگاه روسیه و حضور فعال‌تر بازیگران اروپایی، معادلات قدرت را دگرگون کرده است. در چنین شرایطی، جمهوری آذربایجان و ارمنستان تنها بازیگران اصلی در درگیری نیستند؛ بلکه روابط آنها با روسیه، ترکیه، ایران و اروپا بخشی از یک رقابت بزرگ‌تر برای شکل دادن به نظم منطقه‌ای است. تحولات قفقاز برای ایران اهمیت ویژه‌ای دارد. امنیت مرزهای شمالی، روابط با جمهوری آذربایجان و ارمنستان، مناسبات ایران و ترکیه، نقش روسیه و مسیرهای حمل‌ونقل به این تحولات ارتباط دارد. مقاله‌های مربوط به «دیدگاه ایرانی به روابط ایران و روسیه»، «سیاست خارجی روسیه در خلیج

فارس پس از بحران اوکراین» و «نقش جبر ضدامنیتی تحریم در پیوندهای اقتصادی ایران و روسیه» نشان می‌دهند مطالعه روسیه دیگر تنها به فضای پسا شوروی محدود نمی‌شود. جنگ اوکراین روسیه را به سوی تعمیق روابط با چین، ایران، کشورهای آسیای مرکزی و دیگر کشورهای غیرغربی پیش برده است. با این حال، روابط ایران و روسیه را نمی‌توان بر اساس مفهوم اتحاد راهبردی تحلیل کرد. دو کشور در برخی زمینه‌ها منافع مشترک دارند، اما در برخی حوزه‌ها نیز منافع متفاوت و حتی رقابتی هستند. از این دیدگاه، سیاست خارجی ایران نیازمند رویکردی متوازن است تا ضمن بهره‌گیری از فرصت‌های همکاری با روسیه و چین، امکان تعامل فعال با دیگر بازیگران منطقه‌ای و جهانی را نیز حفظ کند. دو مقاله در مورد تأثیر جنگ اوکراین بر اقتصاد ترکیه و سیاست خارجی چندبرداری قزاقستان، نمونه‌های مهمی از رفتار بازیگران منطقه‌ای ارائه می‌دهند. ترکیه کوشیده است از موقعیت خود در میان اروپا، روسیه، قفقاز، آسیای مرکزی و خاورمیانه برای افزایش نقش منطقه‌ای خود بهره‌برداری کند. قزاقستان همزمان با حفظ روابط با روسیه، در پی گسترش روابط با چین، اروپا و دیگر بازیگران است. این دو تجربه نشان می‌دهند که دولت‌های منطقه تنها موضوع رقابت قدرت‌های بزرگ نیستند؛ بلکه خود به بازیگران فعال‌تری تبدیل شده‌اند که می‌کوشند از رقابت قدرت‌ها برای افزایش منافع ملی خود بهره‌مند شوند.

آخرین مقاله این شماره، «تأثیر گرایه‌های جدید در ژئواکونومی اوراسیای مرکزی بر شکل‌گیری آسیای مرکزی بزرگ»، بسیاری از مباحث این شماره را در چارچوبی گسترده‌تر بررسی می‌کند. امروزه انرژی، تجارت، راه‌آهن، راه‌گذرها، بنادر، سرمایه‌گذاری و اتصال دیجیتال، به همان اندازه عوامل نظامی در تعیین جایگاه کشورها اهمیت دارند. مفهوم «آسیای مرکزی بزرگ» بر افزایش پیوند میان آسیای مرکزی، افغانستان، قفقاز، دریای خزر و مسیرهای جنوبی تأکید دارد. در چنین شرایطی، مرزهای سنتی منطقه اهمیت نسبی خود را از دست می‌دهند و شبکه‌های اقتصادی و حمل و نقلی، جغرافیای جدیدی برای همکاری و رقابت به وجود می‌آورند.

به این ترتیب، این شماره تصویری از منطقه‌ای در حال گذار ارائه می‌کند؛ منطقه‌ای که از نظم روسیه‌محور فاصله گرفته و به سمت نظامی چندمرکزی، رقابتی و شبکه‌ای حرکت می‌کند. با این حال، روسیه همچنان یک بازیگر مهم امنیتی است، اما چین هم قدرت اقتصادی فزاینده‌ای دارد. ترکیه نقش خود را در قفقاز و آسیای مرکزی افزایش داده است و کشورهای منطقه نیز با سیاست‌های چندبرداری، می‌کوشند استقلال و قدرت چانه‌زنی خود را افزایش دهند. مقاله‌های این شماره نشان می‌دهند که ژئوپلیتیک و ژئواکونومی از یکدیگر جدا نیستند. انرژی، تجارت، امنیت، ترانزیت، حکمرانی، قدرت نرم و حتی روایت‌سازی عمومی، اجزای یک فضای رقابتی منطقه‌ای شده‌اند. باید توجه داشت که موقعیت جغرافیایی ایران زمانی به قدرت واقعی تبدیل می‌شود که با حکمرانی اقتصادی کارآمد، زیرساخت‌های مناسب، دیپلماسی فعال و سیاست منطقه‌ای متوازن همراه باشد.

الهه کولایی

سردبیر فصلنامه مطالعات اوراسیای مرکزی